

Naročnina
 Dnevna izdaja
 za državo SHS
 mesečno 25 Din
 polletno 150 Din
 celoletno 300 Din
 za inozemstvo
 mesečno 40 Din
 celoletno 480 Din
 nedeljska izdaja
 celoletno v Jugosla-
 slaviji 120 Din, za
 inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
 1 stoip. petli-vrsta
 mali oglasi po 150
 in 2 D, večji oglasi
 nad 45 mm višine
 po Din 250, veliki
 po 3 in 4 Din, v
 uredniškem delu
 vrstica po 10 Din
 o Pri večjem D
 naročilu popusti
 Izide ob 4 zjutraj
 razen ponedeljka in
 dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
 Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
 pisma se ne sprejemajo » Uredništvo
 telefon št. 2050, uradništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 » Lekorni
 račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
 za inštalac. Sarajevo št. 7563, Zagreb
 št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Borba treh strank

Še nekaj tednov nas loči od dne, ko bodo angleški volivci odločili ne samo o bodoči londonski vladi, marveč tudi o političnih problemih, katerih važnost je morda še večja za druge evropske države. Volivna borba je na višku in je bolj kakor sploh kdaj doslej v tej zemlji pravega parlamentarizma ostrina in odločna.

Tri stranke se borijo za glasove volivcev in vse tri upajo na zmago svojih programov; konservativna, delavska (Labour) in liberalna stranka.

Po zlomu na Angleškem sploh prve delavske vlade Macdonalda je pred petimi leti konservativna stranka dosegla v volitvah nepričakovani uspehi. Dve tretjini vseh mandatov si je priborila in skozi pet let je njena vlada pod vodstvom Baldwina vodila državno krmilo velikega britanskega carstva. Ob zaključku petega leta vladanja lahko konservativna stranka pokaže na velike uspehe: precejšen prebitek v proračunu, aktivno trgovsko bilanco, velik razmah industrije, stalno padanje števila brezposelnih in lepe uspehe v zunanji politiki in na drugih področjih. V volivno borbo gre konservativna stranka s čvrstim prepričanjem, da bo tudi v bodoče najmočnejša stranka kljub veliki verjetnosti, da bo znatno izgubila. Opira se na svoje uspehe v vladi in stopa pred volivce z jasnimi, od vodstva odrejenimi programi:

Konservativna stranka sicer zagovarja načelo proste trgovine, vendar pa je z ozirom na razne okoliščnosti za dalekosežne koncesije domači industriji in je pogojno za zaščitno carinsko politiko proti inozemskemu uvozu in za velike ugodnosti izvozu v angleške dominione in kolonije. V zvezi s tem naj se z vsemi sredstvi podpira izseljevanje Angležev, Skotov in Ircev v dominione in kolonije, da bi v vseh delih velikega britanskega carstva prevladovala domača plemena. V svrhu pobijanja brezposelnosti so izdelani zakonski načrti, ki določajo velike koncesije industriji, ki je v krizi; pospešujejo poljedelstvo in končno določajo direktno denarno pomoč. Zato volivni program predvideva tudi številne socialne reforme, katerih nekatere so že uzakonjene, stopijo pa v veljavo večinoma šele 1. oktobra.

Kar se tiče zunanje politike, se mora predvsem izboljšati razmerje do Združenih držav, ki je zelo trpelo vsled znanega pomorskega pakta med Anglijo in Francijo. Na prvem mestu pa se naglašajo Društvo narodov, ki ga mora Anglija z vsemi silami podpirati in s tem vse druge probleme, ki so v okviru programa ženevske mednarodne organizacije. Do Sovjetske Rusije konservativci sicer ne zavzemajo več tako odbijajočega in agresivnega stališča, vendar so še vedno protivni političnim koncesijam in zvezam.

Najbolj nevarni konkurent konservativcem je delavska stranka. Pri raznih nadomestnih volitvah, posebno pa pri zadnjih občinskih volitvah so labouristi zelo napredovali na škodo konservativne stranke. Posebno raste število njihovih pristašev med ženskim svetom. Po novi spremembi volivnega zakona imajo volivno pravico tudi vse ženske stare 21 let. Delavska stranka se v vsakem oziru razlikuje od socialističnih strank in je zato razumljivo, da ima vedno več pristašev tudi med meščanskimi krogi. V svojem programu nima niti ene od onih ekstremnih zahtev, s katerimi se dičijo sodrugri po drugih državah. Je proti vsaki nasilnosti pri izvajanju novih reform in za evolucijo. Zahteva komunalizacijo industrije, vendar pa ne na podlagi t. zv. državnega socializma, marveč na podlagi korporativnega sistema. Korporacije, ki naj bi vodile vsa socializirana podjetja, bi bile pod odločilno kontrolo parlamenta ali slične državne institucije. Jasno je, da imajo labouristi v svojem programu številne socialne reforme. Zahtevajo ureditev vprašanja državnih dolgov in močnejše obdavčenje kapitala in bogatejših rentnikov. Glede trgovinske politike zagovarjajo princip čim najbolj mogoče neovirane trgovine v duhu svobodne svetovne konkurence. V zunanji politiki so v temeljnih smernicah vse tri stranke soglasne. Labouristi samo bolj poudarjajo potrebo gospodarskih zvez s sovjeti, definitivno ureditev reparacijskega vprašanja, črtanje medzavezniških dolgov in omejitve oboroževanja pod kontrolo Društva narodov, v nacionalni smeri pa je program in duh labouristov identičen z onim konservativne stranke.

Liberalna stranka, ki je številčno najslabješa, stopa v volivno borbo enotna. Njeno vodstvo je zopet prevzel Lloyd George. Tudi liberalna stranka se nadeja najlepšega uspeha prvič radi tega, ker je notranja borba vsaj za čas volivne kampanje prenehala, dalje pa z ozirom na krepke »šlagerje«, ki jih je vrgel Lloyd George.

Načrt ljudsko-šolskega zakona

Zasebne šole se odpravijo - Verouk ostane obvezen predmet, katehete pa vzdržuje cerkev - Dva tipa ljudskih šol - Za učiteljstvo zelo dobro preskrbljeno - Konkordat je urejen - Avtonomija cerkve

Belgrad, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Ker je prevzelo pravosodno ministrstvo tudi ministrstvo za vere, je naravno, da se je v to ministrstvo preselila kulturnopolitična zakonodaja. Kakor je Vaš dopisnik v tem ministrstvu zvedel, je prosvetno ministrstvo predložilo tudi dr. Srskiču v pogled osnutke ljudskošolskih zakonov. Vsebinska tega zakona je v bistvu ta-le:

S tem zakonom se ukinjajo zasebne ljudske šole. Verouk ostane sicer obligaten predmet ljudskih šol, vendar bodo nagrade za ta pouk plačevale cerkvene občine, odnosno bodo morali v vsem skrbeti za pouk verouka cerkve. Kateheti se ne bodo več postavljali. Tisti, ki se nahajajo trenutno v službi, ostanejo še nadalje državni uradniki, toda prosvetno ministrstvo jih bo lahko premeščalo, kjer se bo pokazala potreba za namestitve. Nestalni veroučitelji se bodo odpustili iz službe.

Pouk v ljudskih šolah bo trajal osem let, od 7. do 15. leta. Šola je razdeljena na dva dela. Ljudska šola traja prva štiri leta, višja narodna šola pa naslednja štiri leta. Ljudska šola bo trajala nepretrgoma na leto po deset mesecev, za višjo narodno šolo pa so določene olajšave in skrajšan pouk. V ljudskih in višjih šolah se odpravijo vsi posebni učitelji za posamezne predmete. Vsak učitelj bo poučeval vsak predmet v svojem razredu. Posebna važnost se polaga na to, da se vrši pouk zlasti v večjih krajih, obrtnih in trgovskih središčih dopoldne in popoldne. V višjih narod-

nih šolah se bo pouk usmeril na zahteve širokih slojev tako, da bo imela šola v mestih in trgih obrtni in trgovski značaj, na kmetih pa bo usmerjena na potrebe kmetijskega življenja.

Za graditev šol se ustanovi pri Hipotekarni banki poseben sklad, iz katerega se bodo dajala kratkoročna posojila. Poleg tega bo država vsako leto vstavila v proračun posebno vsoto, iz katere bodo dobivale podpore za zgradbo šol siromašne občine.

Izredno dobro je preskrbljeno za učiteljstvo. V tem oziru je v novi šolski zakon prišla skoro vsa vsebina prejšnjih zakonskih načrtov, ki so bili pred parlamentom, in sicer glede dolžnosti občin, da preskrbijo učiteljstvu stanovanja in drugo.

Z ljudskim šolstvom so združeni tudi zavodi in tečaji za gospodarstvo, za manj nadarjeno in pohabljeno mladino, za analfabete, za tečaje za narodno omiko. Pri nas uvedene ponavljalne šole se s tem zakonskim načrtom ukinjajo.

Najprej treba skleniti konkordat.

Iz najbližje okolice pravosodnega ministrstva je Vaš dopisnik zvedel, da je glede strogo cerkvenopolitične zakonodaje njegovo mnenje o ureditvi verskih vprašanj in o odnosu cerkve do države to-le: Predvsem je skleniti konkordat, s čigar rešitvijo je zveza-

nih mnogo zadev, na katerih je cerkev neposredno interesirana. Sem spada ureditev medverskih odnosov, ker se ne sme dalje odlagati, dalje zadeve vzgojne strani mladine in šolski zakoni. Ureditev vseh teh vprašanj brez konkordata pomenja filium ante patrem, ker bi se moralo eventualno to kasneje revidirati, če bi se s posameznimi odredbami cerkev na noben način ne strinjala.

Glede ureditve cerkvene uprave je pravosodno ministrstvo na stališču, in sicer glede katoliške in pravoslavne cerkve, da država cerkvam popolno avtonomijo za upravo materialne imovine in popolno skrb za vzdrževanje cerkev in cerkvenega uradništva, duhovnikov ter sploh osebja. Država bi s svoje strani dajala prispevek kot dosedaj, s to razliko, da bi vso vsoto, ki pripada na posamezne cerkve, tej cerkvi izplačala. Stvar cerkve pa je, kako jo dalje uporabi in razdeli za svoje osebne in materialne potrebe. V kolikor te vsote ne bi zadostovale za vzdrževanje cerkev, bi država dovolila, da se razpiše cerkveni davek, katerega bi država pobirala.

Pravosodno ministrstvo prepušča dalje cerkvam, kako uporabljajo svojo imovino, je pa mnenja, da bi se vsa imovina dala pod golovo nadzorstvo, da bi se dohodki iz imovine posameznih škofij proporcionalno razdeljevali po potrebah posameznih škofij, ker so nekatere škofije bogate, druge pa izredno revne.

Miren 1. maj v državi

Kakor v Sloveniji, tako je tudi po vsej državi minil prvi maj brez vseh incidentov. Prvi maj je minil ko vsak drug dan in večinoma so bili vsi obrati in vse trgovine odprte. Le manjše skupine delavcev so priredile izlete v okolico.

V Zagrebu so nekateri agitirali, da tramvaj ne bi vozil, pa čeprav je bilo odrejeno, da mora voziti tramvaj ko običajno. Ta agitacija pa je bila čisto brez vsakega uspeha in tramvajski vozovi so prišli v jutranjih urah iz remize ter vozili ves dan, ko običajno. Sirene v tovarnah so kakor druge dneve pozvale delavce na delo in ti so skoraj brez izjeme prišli v obrate. Le tu pa tam je bilo koga videti z rdečim nageljnom in nekaj voz je bilo okrašenih z zelenjem in to je bil ves znak 1. maja.

V Belgradu je bil prvi maj popolnoma miren. Policija ni niti ukrenila obsežnejših priprav, ker je vse računalo za mirnim potekom prvega majnika. Večinoma so delale vse tovarne, le grafično delavstvo je, kakor povsod drugod, praznovalo 1. maj korporativno in ni zato izšel noben list v državi.

Zahteve mariborskih gostilničarskih zadrug

Belgrad, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Zveza gostilničarskih zadrug mariborske oblasti je poslala trgovinskemu ministrstvu obširno resolucijo, v kateri se zavzema med drugim za odpravo točilnih taks, in sicer po tarifni postavki 62 taksnega zakona. Ta taksa ni nič drugega,

tem razmerja do Združenih držav ne glede na zaveznike, pri čemer Lloyd George predvsem misli na Francoze. Glede sovjetske Rusije zagovarja milejša stališča od konservativcev, vendar pa zbližanje ne sme imeti niti najslabše osnove, ki bi bila protivna političnim interesom imperija.

Kljub živahni borbi za volivce pa so tudi pri tej priliki vse tri stranke ostale doslej na terenu programatske borbe in je angleško ljudstvo znova dokazalo, da zna ločiti politiko od demagogije.

Glavni »šlager« je rešitev delavskega vprašanja odnosno problema brezposelnosti. Zato je Lloyd George razvil velik delovni program, s katerim obljublja, da bi njegova vlada v 18 mesecih rešila delavsko vprašanje, ne da bi pri tem zvišala davke. Zato pa napoveduje velike investicije za zgradbo novih cest, železnic, elektrifikacijo in melioracijska dela. Liberalna stranka z vso odločnostjo zagovarja popolno svobodo kot temeljno načelo angleške gospodarske politike.

V zunanji politiki je na prvem mestu uredi-

V drugem oziru pa je bilo zelo vidno, da se je pričel prvi maj in to vsled nad vse številnih selitev. Okoli 4000 strank se je preselilo ta dan in na ulicah je bilo vse polno spediterskih voz. Selitev je bilo tako mnogo, ker so cene stanovanjem zelo padle in je že mnogo novih hiš s ceneniimi in praznimi stanovanji.

V Sarajevu je enako minil 1. maj brez vsakega incidenta. Le nekaj komunističnih letakov je našla policija in jih takoj zaplenila.

Absolutno miren je bil tudi 1. maj v vseh delavskih revirjih in rudarskih krajih. Zato pa je tudi čisto napačno, če si je dovolil ljubljanski popoldnevnik vsled čisto navadnega gostilničarskega pretepa štirih hrvaških krošnjarjev pisati o krvavem 1. majniku v Trbovljah. Prav nič krvav, temveč absolutno miren, ko povsod drugod, je bil tudi v Trbovljah 1. maj, ker trboveljski rudarji niso nobeni komunisti in izživčaji, temveč se vedno mirno ravna po odredbah oblasti. Zato pa je napis o krvavem 1. maju v Trbovljah čisto napačen in vse obsodbe vreden. (O dogodku samem pa poročamo v rubriki »Kaj je novega«, Op. urel.)

kakor posebna oblika trošarine. Dalje se zavzema proti določbam novega zakona, da se imajo popisati vse zaloge žganja in vina ter da se mora razlika na novi trošarini doplačati do 15. maja, kar je po njihovem mnenju popolnoma neizvedljivo. Gostilničarji zahtevajo za izhlapevanje, kalo in drože primeren popust, ki bi bil za državo malenkosten, med gostilničarji pa bi vzbudil zaupanje, ker bi vedeli, da jim ni treba plačati davka od predmeta, ki ga davčni obvezanec nima, oziroma ga ne more koristonosno uporabiti.

Nadalje se opozarja na dejstvo, da se v novih trošarinskih predpisih daje popust le velikim podjetjem, za mala podjetja pa takih popustov ni. To je vzbudilo med člani in malimi obrtniki nerazpoloženje.

Pritožba proti ljubljanskemu proračunu

Belgrad, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Sem je prispelo zastopstvo ljubljanskih obrtnikov in gospodarskih krogov ter hišnih posestnikov. Gospodarske korporacije so poslale finančnemu ministru protest proti proračunu ljubljanske občine z izjavo, da bodo proti proračunu zakonito vložile pritožbo. Proračun se preje ne sme rešiti. Pri pritožbi rabijo podatke, ki jih sedaj niso mogli dobiti. Ko bodo gospodarske organizacije vse to uredile, bodo poslale v Belgrad posebno deputacijo.

Kralj pride v Zagreb

Zagreb, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Po zadnjih informacijah iz Belgrada bi skoro imel priti v Zagreb Nj. Vel. kralj. Nastanil bi se v nadškofijskem dvorcu na Brezovici. Ta vest je v Zagrebu izzvala silen interes, ker se je v zadnjem času čulo, da je kraljev prihod v Zagreb odložen. Kakor izgleda, je sedanja vest točna. V banskem dvorcu se že vršijo priprave, ker se pričakuje, da bo kralj stanoval, razen na Brezovici, tudi v zgodovinskem banskem dvorcu v Zagrebu. Med meščanstvom je za sprejem velik interes. Ustanovil se je že damski odbor, ki bo pripravil vse potrebno za sprejem.

Uspeh slov. gostilničarjev

Belgrad, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Tu se je mudila deputacija slovenskih gostilničarjev, ki so jo tvorili gg.: Kavčič iz Ljubljane, Cerar iz Kamnika in Oset iz Maribora.

Deputacijo je sprejel G. Gospodnetič in ji obljubil, da se bo plačevanje povišane trošarine, ki bi se morala plačati že 15. maja, odložilo do konca leta. Dovoljeni bodo tudi obroki. Prvi obrok bo znašal deset odstotkov.

Nadalje jim je obljubil, da se register na pivo ukine. Glede registra na vino in žganje se bodo še vršili razgovori in se bo skušalo priti do sporazuma.

Odpisala se bo oblastna trošarina, ki se obračunava pri državni trošarini.

Deputacija je nadalje zahtevala, da se zniža trošarina na alkohol, ki je v založnih kletih. Izvede naj se nadalje izenačenje taks na plesne zabave v vsej državi.

Deputaciji je bilo obljubljeno, da dobe gostilničarji poseben odsek v zbornicah za TOI, če te ostanejo skupaj, če pa pride do ločitve zbornic, potem dobe gostilničarji svojo zbornico.

Inšpektor v notranjem ministrstvu Jančević je obljubil deputaciji, da bo poslal vsem velikim županstvom okrožnico, da naj do skrajnosti omeje koncesije za otvarjanje novih gostiln, točilnic in bifejev.

Belgrajske vesti

Nj. Vel. kralj je odpotoval na Belje.

Novo imenovani dubrovniški škof dr. Iv. Carevič je v pravosodnem ministrstvu položil prisego.

Konferenca o vprašanju kontrole izvoza kmetijskih pridelkov se bo vršila prihodnje sredo v kmetijskem ministrstvu.

V čin podporočnika je bilo v adm. akademiji v Dolnjem gradu povišanih 63 gojen-
 cev tega zavoda.

Za popravo katoliških cerkev je odobreno: za Belgrad 20.000, za Smederevo 5000, za Travnik 15.000, za Široki breg 15.000, za frančiškansko cerkev v Šarengradu 5000 Din.

O Jeanne d'Arc in o njenih proslavah

V Parizu, aprila 1929.

To leto je pod znamenjem spomina proste kmečke deklice, v kateri Francozje časte junakinjo in svetnico. Jeanne d'Arc, la bonne Lorraine, je vstala nepričakovano, kakor čudo od Boga poslano, pred petsto leti, ko je šlo Franciji za bito in ne biti. Zgodba v vsej svoji resničnosti meji na neverjetno, kakor najbolj drzne legende.

V začetku petnajstega stoletja so se Angleži skoro docela polastili Francije. Kraljevič je bil slaboten, neodločen in so mu bile bolj v mislih lepe žene kakor pa državni posli. Plemiči so obrnili plašč po vetru in se ni bilo nanje zanašati, tako da sovažnik pri svojem prodiranju ni nikjer naletel na resen odpor. Položaj je bil brezupen, oni pa, ki je bil ljudstvu simbol in ki naj bi deželo rešil, je preživljal na razkošnih gradovih lepe solnčne dni. Ko je bila sila najvišja, so se prikazovale preprosti pastirici na paši svetnice; na njihov nasvet je zapustila domačo vas in neizvedena v svetu in njegovih zvišjačah šla izpolniti svoje visoko poslanstvo. Ime ji je bilo Ivanka, iz zdrave kmečke družine v malem lorrainskem kraju Domremy. Spremljal jo je nekaj njenih ljudi. Jezdili so naravnost do mesta, kjer se je takrat okoli kraljeviča šopiril oholi dvor. Tako je bilo dekle samozavestno, da se dvorjanom in plemičem ni posrečilo zagraditi ji pot do prestola. Govorila je vsepovsod o višjih poveljih, o sveti Katarini. Da bi jo odvrnili in se posmehovali nad njo, so ji dali, da izbere iz gneče, kdo je kraljevič, češ saj si navdahnjena kot govoriš. Našla je tudi preko te zvišjače; v kratkem pogovoru je Dauphinu vdahnila zaupanje in ponos. Dal ji je ob začetku nekaj vajakov. Kjerkoli se je pokazala s svojim belim bandercem, povsod so se ji v strahu umikali sovražniki. Zmaga je sledila zmagi in kmalu ji je bilo mogoče izpolniti obljubo: povesti zlahtnega kraljeviča na kronanje v Reims. Angleži so se med tem umikali bolj in bolj proti severni Franciji in Angliji. Zlasti, ko se je posrečilo junaški pastirici premagati obleganje Orleansa, se je zbudila francoska zavest in se je dežela predramila iz strašnega morečega sna. Toda kakor da je izpolnila s kronanjem svoje najvišje poslanstvo, se vodnica vojska ni več počutila tako varno in nezmagljivo kakor poprej. Ali so njeni nebeški vodniki utihnili. Pred Parizom, ki je bil še vedno v angleških rokah, je bila lahno ranjena; pred Compiegnom iznova in nato vjeta. Angleži so okoli nje izkristalizirali vso mržnjo izgubljene vojske. Proglasili so jo za čarovnico, brezbožnico, malikovalko in kar so si sploh hudega mogli izmisliti. Ko je bila v njihovih rokah, so jo mučili telesno in duševno, dokler ni izmučena na vsa njihova vprašanja pristala. V maju 1431 so jo sežgali na glavnem trgu v Rouenu: čarovnica, malikovalka, brezverka, svetohlnica so zapisali nad njeno glavo. Njen pepel je krvnik razsul v veter in njeno srce, ki ni hotelo zgoreti, je vrgel v Seino. Zlahtni francoski kralj bi jo mogel rešiti; pa je mirno sedel na svojem iznova utrjenem prestolu. Pravijo, da se je že nekaterih pričujočih polastila groza: slutili so, da so umorili nedolžno.

Kasnejša stoletja so skušali popraviti krivico; pregledali so proces in ga spoznali za zmotnim; ne le ljudstvu, kateremu je bilo preprosto kmečko dekle vedno pri sreči, tudi gosposka, plemstvo in kralji so jo kmalu obdali z bleskom, s kakršnim se nihče v zgodovini ne more ponašati. Cerkev jo je proglasila za blaženo in nato svetnico.

Taka je v kratkem zgodba deklice, ki bi jo pripovedoval obširneje v vsej njeni barvitosti neverjetnosti, če ne bi bil prepričan, da je tudi vsakemu Slovencu znana njena postava, v kateri se tako čudovito lepo prepleta deviška milina z junaštvom.

Zgodovina je postavila Jeanne d'Arc na visoko mesto. Da ni bilo nje, bi danes Francije ne bilo. V tem letu so se namenili Francozje v hvaležnosti proslaviti spomin one, ki je ob početku vse njihove slave. Na vsej poti iz njene rodne vasi postavljajo spomenike, znamenja, vzdavajo plošče, tako da bo v živo deželo vrisana črta, po kateri bodo romala pobožna srca. Dan za dnevom sledijo časopisi dogodkom, ki jih stoletja niso uspela pregrniti. Izdali so znamenje z njeno podobo, ki bo tako prodrla do najoddaljenejših vasi, do najbolj zakrknjenih samotarjev, preko meja. Nihče se ne bo mogel umakniti svetlemu valu, ki gre čez deželo. Proslave si sledijo. Mesta tekmujejo v njih. Rojsna vas z zborom njenih potomk, nečakov in nečakinj, Domremy, Rouen, Orleans, Reims. In v kolikor vsa ta nadkriljuje Pariz, v toliko jih je tudi skušal preseči v sijaju prireditve.

Velika palača je zato kot nalašč. Prostiorna, veličastna, bleščeča, zgrajena tako, da zaživi le s svečanostmi in visoko gosposko in množicami. Postavili so jo v žarišče najboga-tejših in najodličnejših okrajev ob mostu Aleksandra III., v bližini Invalidov, kjer počiva Napoleon, nedaleč od zrtvov obdane doma predsednika republike, med več-nolepo Seino in šumnimi Champs Elysées. Da bodo v njej svečanosti, so naznanjali v srednjeveškem slogu sestavljeni in bogato okrašeni letaki.

Žrtve komunističnega hujskanja

Zalostna bilanca 1. maja v Berlinu -- Komunisti dolžijo socialdemokrate za krvoprelitje -- Mirne proslave v Franciji, Angliji in drugod

Berlin, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Bilanca bojev v Berlinu na dan 1. maja je prav žalostna: Bilo je 7 mrtvih, 66 težko ranjenih, nad 1000 pa aretiranih, od katerih jih pride pred sodišče 125 radi večjih deliktov. Ostale aretirance so zaenkrat izpustili. Število mrtvih se bo najbrže še povečalo, ker je več težko ranjenih v smrtni nevarnosti. Dosedaj sta bila identificirana samo dva mrtveca, ker so komunisti naročili svojim ljudem, da naj nihče ne nosi pri sebi legitimacijskih listin. Dva aretirana komunistična poslanca Schulz in Ende sta bila danes izpuščena ter se bosta morala zagovarjati radi upiranja proti državni oblasti. Največ žrtve je bilo ponoči. Spopadi so se vršili na raznih prometnih križiščih v mestu. Podnevi ni bilo toliko nesreč, ker se je policija vedno posrečilo, razpršiti manjše in večje grupe s pendrekom in s pomočjo gasilskih brigad. Središče nemirov sta bila ponoči Weeding in Neukölln, kjer so bile zgrajene barikade in so jih varnostne čete morale naskakovati. Nastopili so oklopni avtomobili, streljalo se je iz karabink in revolverjev. Policija je končno obvladala položaj, morala pa je do jutra ostati na bojiščih, da prepreči ponovna zbiranja. Nočni boji spominjajo na najtežje dneve iz časa spartakistov. Najbolj krvavi boji so bili v Köslnerstrasse. Ob šestih zvečer so komunisti zgradili barikade z vozmi, plinskimi cevmi, kamenjem in trami. Ko je nastopila policija, so jo obstreljevali iz oken in streh sosednjih hiš, policija je naskočila hiše in boj z demonstranti je trajal od 7 do 10 zvečer. Policiji je pošla vsa municija ter so ji morali dovesti novo municijo z oklopnimi avtomobili. Sanitetni vozovi so neprestano vršili službo in odpeljali 6 mrtvih in 20 težko ranjenih. Na hišah se poznajo številni streli. Ko je boj tam ponehal, se je začel v Neuköllnu. Tam so demonstranti ob 10 zvečer gradili barikade in razbili vse cestne svetiljke, tako da je bilo na cesti popolnoma temno. Podrli so tudi drevesa in jih porabili za barikade. Policijo so napadli s kamenjem in ostrim streljanjem. Prišlo je do pravčatega boja, v katerem sta bila mrtva 1 moški in 1 ženska, 7 je bilo težko ranjenih, mnogo pa lahko ranjenih. Izločena okna trgovin so razbita. Več trgovin je bilo opljenjenih. Močne policijske straže peš, na konjih in v avtomobilih stražijo na cestah, na kar ni prišlo več do izgrediv.

Berlin, 2. maja. (Tel. »Slov.«) O krvavih dogodkih se je govorilo danes tudi v nemškem državnem zboru, ki je bil močno zastražen radi eventualnih komunističnih demonstracij. Pred otvoritvijo seje so klicali komunisti: »Kje so ostali morilci!« Ko je nemško-nacionalni podpredsednik Gräf namesto Löbeja otvoril sejo, so klicali: »Kje pa je ostal socialdemokratski kovaški hetman!« Komunist Pieck je potem zahteval, da mora državni zbor glede dogodkov zavzeti svoje stališče. Komunist Loew, predsednik zveze rdečih frontnih bojnikov, ki je prišel v zbornico v društveni uniformi z rdečim rediteljskim znakom na rokavu, je zmerjal: »Morilska drhal!« Socialdemokratskemu poslancu Winklerju so komunisti metali v glavo razne tiskovine, ker je pred par dnevi napovedal, da bodo komunisti slavili 1. maj tako, da bo 200 mrtvih. Po ostrem prekananju med socialnimi demokrati in komunisti, je zbornica odklonila predlog, da se uvede razprava o dogodkih 1. maja ali državni zbor odgodi. Komunisti so zato v znak protesta izjavili, da se

Vse kar je nekaj služilo v oporo raznim razstavam, stopnjišča, predele, stene, so odstranili. Po sredi se je po dolžini palače raztezal elipsast prostor za igralce, vse okoli prav do sten so bile razvrščene tribune, kjer je bilo vse črno naroda; po desetstisoč bi moral šteti. Prav nasproti glavnim vhodom je bila loža za oficijelno gosposdo. Seveda je bila polna in si v njej videl predsednika Doumerguea z njegovim vedno ljubeznjivim nasmeškom, vojaškega poveljnika mesta, velikega invalida Goureauda vojnega ministra in kaj še vse drugih, ki so ti znani po slikah in karikaturah. Igralcev ni bilo nič manj kakor dvatisočpetsto. Oblečeni v pisane vesele srednjeveške obleke, moške v baržunu in brokatu, kjer se je eleganca bohota z domišljijo, žene v svilu in čipkah in v dragotinah z visokimi koničastimi pokrivali, ki so najpriprostejša dekleta priličila plemenitim. Ob pogledu nanje se ni bilo težko zamisliti v daljno petnajsto stoletje. Zlasti ne, ker se je ta množica pregibala, spreved se je vrstil za sprevedom, ob zvokih vijole, dude in brenkače in drugih srednjeveških glasbil in s pesmimi iz tistih časov. Tu in tam se je ustavila gruča okoli menestrele, zabavnega šaljivca, v hudiča oblečenega čarovnika ali palšalca. Vse to si je sledilo brez prestanka in ker so se te živahne skupine tvorile hkrati na več mestih, nisi vedel kam bi pogledal. In ko si bil ves vtopljen v duh časa, je pričelo glavno, čemur je bilo vse dosedanje le priprava. V sprevedu za konjeniki v bogatih opravih in jeklenih oklepah je prijezdila ona sama, Jeanne d'Arc. Dva moža sta vodila za povodce konja, vsega pregrnjenega z nebes-

nadaljnjih posvetovanj ne bodo udeležili, in so zapeli delavsko internacionalo. Med tem je Löbe prevzel predsedstvo in zaključil sejo. Po polurni pavzi jo je zopet otvoril, na kar se je začela proračunska debata.

Hamburg, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Radi berlinskih dogodkov se je v hamburških ladjedelnicah danes začela delna stavka. Oblastva so strogo zastražila predor pod Labo.

Pariz, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Proslava 1. maja je potekla brez incidentov. Mobilizirana je bila vsa policija, ki je bila ojačena z več polki republikanske garde in na konjih in z redno vojsko. Razen tega so v terek zvečer aretirali celotno aktivno stanje komunistične stranke, skupaj 3500 oseb, radi česar so bile mase, ker so bile brez voditeljev, brez vsake moči. Komunistični list »Humanite« je bil konfisciran. Inozemcev je bilo aretiranih 350, ki bodo najbrže izgnani. Razen avtotaksijev so bila v prometu vsa druga vozila.

Krvoprelitje se nadaljuje

Berlin, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Ko je danes nastal večer in tema, so se na krajih, kjer so bili včeraj nemiri, zopet ponovili krvavi dogodki. Z obeh strani se je streljalo. Večje število demonstrantov je bilo ranjenih, mnogi med njimi težko. V Weedingu je bilo dolgo časa na tisoče ljudi na cestah. Demonstranti so napadli policijski avtomobil in ga tako obmetavali s kamenjem, da je bilo več stražnikov ranjenih. Policija je morala streljati in sta bila dva težko ranjena demonstranta prepeljana v bolnico, komunisti pa so več ranjenih takoj odnesli na varno. Tudi na drugih krajih v okolici Weedinga so demonstranti napadali policijske straže. Na podružnici socialdemokratskega »Vorwärts« so razbili okna izložbe in zemtali na ceste knjige in časopise. Do zelo težkih dogodkov je prišlo v Neuköllnu. Na Hermannovem trgu so se že popoldne zbirale grupe, ob 8 zvečer pa je množica začela ogrožati policijo, na katero so streljali s ceste, pa tudi s streh bližnjih hiš. Policija se je razvrstila na nasprotni strani ulice in začel se je dolg boj s streljanjem. Število ranjenih se dosedaj še ni moglo ugotoviti. Tudi na drugih krajih v delavskih predmestjih je položaj nevaren. Ob 10 zvečer se je zbrala večja množina komunistov na Aleksandrovem trgu. Policija je izpraznila trg z uporabo pendrekov in aretirala več nemirnih komunistov. Tudi v Moabitu je policija nastopila proti komunistom, ki so hoteli prirediti spreved. Ob 10.30 zvečer so bile v Neuköllnu ranjene skupaj 3 osebe.

Splošni štrajk v Berlinu?

Berlin, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Radi včerajšnjega dne je nastal težaven politični položaj. V Berlinu grozi generalna stavka. Še danes je v mestu polno znakov vznemirjenja. Vse stranke od leve do desnice izrabljajo to za ostro gonjo. Radi te medsebojne gonje je prišlo v četrtek zopet do spopadov med strankami. Jutri se bo v podjetjih glasovalo o stavki. Pričakuje se, da se bo stavka še v zadnjem trenutku preprečila.

Položaj je v onih mestnih delih, kjer so se včeraj vršili boji, še vedno zelo resen. Popoldne so se zbirale na teh krajih goste množice ljudstva. Policija je morala rabiti strelno orožje in je bil težko ranjen neki mlad človek, ki se je upiral aretaciji. Prebivalstvo je zelo razburjeno.

no modrim baržunom, v katerem so se belili lilijni cveti, znak kraljev. Visoko vzravnana v sedlu je sedela ona, v oklepah od nog do glave, kakor jo poznaš po spomenikih in knjigah. Tenko, sloko, lepo dekle, ki je v izrazu znala združiti junaško odločnost in deklško milino. Prava Jeanne d'Arc je bila prejkone bolj polna, robustna, rdečelična, manj lepa celo, toda jo je domišljija v ljubezni vso presojila z lepoto. Objezdila je ves prostor in povsod zbudila navdušeno ploskanje, ki ni toliko veljalo njej, lepi jahačici, gosposdi Suzanne Molitor, kakor oni daljni, katere senco je pričarala. Nato je stopila s konja in sedla v zanjo pripravljen prestol. Tedaj je dano znamenje za viteške igre. Razvrščali so se vitezi v zlatih in srebrnih oklepih z viharajočimi perjanicami, katerih je vsakemu sledil hlapec z bendercem in barvami. Bili so med njimi nekateri resnični potomci starih plemiških rodbin, katerih grb so nosili. Tako na primer mladi La Tremoille na zlahtnem belcu, da omenim le enega. Prišli so lokostrelci, pešci so se borili na mečvrujoč se z ogromnimi ščiti. Jezdci so na razne načine kazali svojo ročnost, na kar je začel pravi turnir. Lomila so se kopja, zveneli oklepi, hrzali konji; zgetel se je meč iz katerega je ponosno izšel zmagovalac. Ko je bilo vse končano, je Jeanne d'Arc še enkrat zajahala konja in za zaključek obšla celo igrišče; za njo pa ves trop vitežev, dvorjank, meščank in meščanov.

Počasi smo se trli proti izhodu. Vsak je zamišljeno zrl predse. Tako so nas iz modernega mrzličnega vrveža te žive podede zamamile v davne sanje, Empe.

Macdonald za korporativno zastopstvo

London, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Volivna borba je stopila v interesanten stadij šele z govorom voditelja delavske stranke Macdonalda, ki ga je imel v Londonu. Macdonald namreč v tem govoru ni razvil samo svojega programa z ozirom na aktualna vprašanja brezposelnosti, trgovinske politike in mednarodnega položaja britanskega imperija, ampak je tudi postavil kot program delavske stranke nov princip, ki je bil doslej označen samo v angleški nacionalistični literaturi, ni se pa še formuliral kot aktualna politična zahteva. »Mi si postavljamo za cilj,« tako je dejal v svojem govoru Macdonald, »da se spremeni struktura vlade v soglasju z razmerami modernega gospodarskega življenja. Mi hočemo ustvariti kolektivni organ, ki bo na socialno pravičen način urejeval odnose med kapitalom in delom. Temu svetu naj bi predsedoval ministrski predsednik, pripadali bi mu pa kot člani predstavniki delavskih strokovnih organizacij in predstavniki industrije. Ta zbornica naj bi študirala in stavljala načrte in predloge glede vseh vprašanj gospodarskega življenja, ki posegajo v celo politično življenje imperija.« Govor Macdonaldov se posebno z ozirom na to programatično zahtevo, v kateri je princip korporativno-stanovskega sistema, zelo komentira.

Manjšinski problem pred odborom trojice

London, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Dasi so bila posvetovanja odbora trojice članov Sveta Društva narodov strogo tajna, se ugotavlja, da se je v glavnem razpravljalo o tem, ali je Društvo narodov brez predloga kakega člana upravičeno preiskovati, ali se določbe o varstvu narodnih manjšin izvajajo lojalno. Spomenice Male antante, Poljske in Grčije odločno ugovarjajo temu. Najvažnejši uspeh teh posvetovanj bo najbrže ta, da bodo ugotovili avtomatično upravičenost Društva narodov za tako nadzorstvo. Šele v drugi vrsti bo odbor proučeval nemške in kanadske predloge, kateri se bodo potem priporočili Svetu Društva narodov na junijskem zasedanju.

Italijani in Madžari

Budimpešta, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Italijanski državni podtajnik Grandi je s svojo soprogo ob 10 dospel v Budimpešto. Na kolidvoru so ga sprejeli zunanji minister Valko, budimpeštanski župan, zastopnik ministrskega predsednika Bethlena, osobe italijanskega poslanstva in odposlanstvo budimpeštanskega italijanskega fašija. Pred kolodvorom in na potu v hotel so mu tisočglave množice na bogato okrašenih cestah prirejale navdušene ovacije.

Trocki bo prebival na Prinčevem otoku pri Carigradu. Trockij je izjavil angleškemu delavskemu poslancu Weddu, ki je na svojem potovanju prišel v Carigrad, da je opustil vsako upanje, da bi mu kaka država dovolila bivanje na njenem ozemlju in da si je sedaj izbral majhno stanovanje v vilah na Prinčevem otoku v Marmarskem morju.

Železniških nabav ne bo

Belgrad, 2. maja. (Tel. »Slov.«) V prometnem ministrstvu se je dalje časa razpravljalo o velikih nabavah v višini 1.5 milijarde. Velike inozemske tvrdke so vložile svoje ponudbe in položile kavcijo. Tudi za to posebej določena komisija je končala svoje delo in predložila ministrstvu poročilo. Ker finančni minister noče izdati bonov, so nabave padle v vodo in tvrdke dvigajo svoje kavcije.

Največje potniško letalo

Zagreb, 2. maja. (Tel. »Slov.«) Na zagrebško letališče je okrog 10 dopoldne pristalo letalo »Miss Dalmatia«, ki je naše največje potniško letalo. Izdelano je bilo na Angleškem in je izvor moderne letalske tehnike. Uporabljalo se bo za mednarodni zračni promet.

Jesen v Wallisu

Turistovski klub »Skala« je priredil snoči v kinu Matici predavanje pod gornjim naslovom. Predaval je g. Karel Koranek z Dunaja. Predavatelj je na duhovit, zanimiv način predaval o waliških gorskih velikanih. Te poti so ilustrirale lepe slike, ki jih je posnel predavatelj sam na teh turah. Gledalci so se divili veličastnemu liku Matterhorna, tej resnični umetniški stvarstvu ter pozorno sledili vsem borbam z gorskimi ovirami, občudovali so zbor molčečih vrhov skupine Monte Rose in drugih planin. Za nameček so gledalci imeli priliko gledati še tri krajše filme o Bodenskem jezeru, smučanju v Krkonoših in o plezanju v tirolskih planinah.

Obištnost je predavatelja za njegovo skoro triurno predavanje nagradilo z aplavzom. Dvorana je bila nabito polna.

Dunajska vremenska napoved. Izpremenljivo vreme, od časa do časa razjasnitev. Temperatura se bo nekoliko zvišala.

Novosadska vremenska napoved. Tiho, vedro in lepo.

Kdor ne uboga

ga tepe nadloga. To so že mnogokrat okusili gospodje, ki ne polagajo važnosti na fino blago in vzoren kroj, kar vse bi lahko prav ugodno dosegli pri trvdki DRAGO SCHWAB, Ljubljana.